

АГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА ТА МОТИВАЦІЯ ДО УСПІХУ СПОРТСМЕНІВ-ПЕРЕМОЖЦІВ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА КОМАНДНИХ ВИДІВ СПОРТУ

Р. О. Рябчук

Херсонський державний університет, buzzzen110201@gmail.com

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор І. С. Попович

Проблема агресивної поведінки спортсменів різних видів спорту знаходиться в полі зору науковців вже тривалий період часу. Агресивність у спорті поширена проблема і привертає багато уваги через ризики травматизації та стресову складову. Спортивна діяльність має неабиякий зв'язок з необхідністю прояву агресії, яка часто може виступати як мотиваційна складова для досягнення успіху, а також виражається наряду з таким явищем, як суперництво. У складних екстремальних ситуаціях, які межують з особистісною безпекою і вимагають надлюдських зусиль, можна спостерігати конструктивну чи деструктивну агресію [3, с. 27].

Агресивність спортсменами зазвичай демонструється під час активної напруженості та емоційності в процесі спортивної діяльності, що часто сприяє мобілізації додаткових фізичних та емоційних можливостей [1, с. 260].

Одним з превалюючих мотивів змагань у будь-якому виді спорту виступає мотив успіху [2, с. 30], який у життєвих критичних ситуаціях і вимірах юнацького віку має особливі змістові детермінанти [5, с. 190]. Тож, при надмірному збудженні чи гніві в процесі змагальної діяльності часто демонструється агресивна сторона особистості, що дозволяє підвищити енергійність та посилити успішність прояву активності.

Важливими компонентами змагальної діяльності вважаємо цілеспрямованість та сміливість, яка не рідко поєднується зі схильністю до ризику, що дозволяє досягти наміченої мети спортсмену, однак часто надмірний ризик може призводити до отримання травм та дискваліфікації,

тому важливо відстежувати даний компонент задля зменшення негативних наслідків як для спортивної діяльності, так і для здоров'я спортсменів.

Прояви агресії серед командних видів спорту часто спостерігаються в спортсменів тих команд, де агресивна поведінка підтримується тренером та спонукає їх до отримання позитивного результату на полі [4, с. 797].

Мета нашого наукового пошуку полягає в дослідженні взаємозв'язку між рівнем агресії, мотивації до успіху та схильності до ризику в спортсменів, що досягли переможного результату.

Загальна вибірка нашого дослідження склала 100 спортсменів-чоловіків індивідуальних та командних видів спорту. Збір даних проводився до безпосередньої змагальної та ігрової діяльності задля простеження рівня агресії, мотивації до успіху та схильності до ризику в спортсменів до початку активних дій.

Переможний результат за висновками змагальної та ігрової діяльності отримали 51 спортсмен (25 спортсменів командних видів спорту та 26 спортсменів індивідуальних видів спорту), що стало подальшою основною вибіркою нашого дослідження.

Методи дослідження. Для дослідження було підібрано такий діагностичний інструментарій: «Методика вивчення схильності особи до агресивної поведінки А. Басса та А. Даркі»; «Тест схильності до ризику Шуберта»; «Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса».

Одержані результати дозволили відстежити взаємозв'язок видів агресивної поведінки з мотивацією до успіху та схильністю до ризику:

- у вибірці спортсменів індивідуальних видів спорту спостерігається статистично достовірна позитивна кореляція між фізичною агресією та мотивацією до успіху ($p \geq 0,01$);
- у вибірці спортсменів індивідуальних видів спорту зафіксовано статистично достовірну помірну негативна кореляція між вербальною агресією та схильністю до ризику ($p \geq 0,05$);

- згідно з вибіркою спортсменів командних видів спорту високі показники позитивної кореляції демонструють взаємозв'язок між схильністю до підозр та мотивацією до успіху ($p \geq 0,05$);
- висока негативна кореляція між схильністю до підозр та схильністю до ризику має свій прояв у вибірці спортсменів командних видів спорту ($p \geq 0,05$);
- помірна позитивна кореляція між негативізмом та мотивацією до успіху ($p \geq 0,1$).

Отримані нами результати також демонструють, що рівні прояву певних видів агресивної поведінки (зокрема, фізичної і вербальної агресії та дратівливості) вищі серед спортсменів командних видів спорту; спортсмени індивідуальних видів спорту більше демонструють обережність та менш схильні до ризиків, ніж спортсмени командних видів спорту.

Отже, підсумовуючи усе сказане вище, можемо зробити висновки про наявність взаємозв'язків між агресивною поведінкою, мотивацією до успіху, а також схильністю до ризику, а також відмінності між рівнями проявів агресії та схильністю до ризику в спортсменів індивідуальних та командних видів спорту.

Література:

1. Гринь О. Р. Особливості прояву агресії та агресивності у спортсменів в різних умовах спортивної діяльності. *Fundamental and Applied Research in the Modern World: Proceedings of X International Scientific and Practical Conference*, Boston, USA, 12-14 May 2021. Boston: BoScience Publisher, 2021. P. 259–267.
2. Чебан Ю. В., Чебикін О. Я., Плохих В. В., Массанов А. В. Емоційний фактор змагальної самообілізації спортсменів-веслувальників. *Інсайт: психологічні виміри суспільства*. 2020. № 3. С. 28-43. <https://doi.org/10.32999/2663-970X/2020-3-2>
3. Nosov P., Zinchenko S., Plokhikh V., Popovych I., Prokopchuk Y., Makarchuk D., Mamenko P., Moiseienko V., Ben A. Development and experimental study of analyzer to enhance maritime safety. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2021. Vol. 4(3(112)). P. 27–35.
4. Petrovska T., Potop V., Sova V. Manifestations of aggression in elite athletes. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, Vol. 21 (2), Art 99, pp. 797-802, March 2021.
5. Popovych I., Blynova O., Nass Álvarez J. L., Nosov P., Zinchenko S. A historical dimension of the research on social expectations of an individual. *Revista Notas Históricas y Geográficas*. 2021. Vol. 27. P. 190–217.